

A filmvárosban.

Ahol a filmképek készülnek.

Még 1914-ben megkezdődött egy magyar filmgyár építése a Zuglóban. A háború a vállalkozást megbénította, de azóta kiépült és üzemel, a filmgyártást megkezdte. Szerdán délelőtt mutatták be ezt a külső szemléletre is nagyarányú üzemet — a Corvin-filmgyárat — a sajtó képviselőinek. Ezt az alkalmat fölhasználjuk arra, hogy egy filmszakértő magyarázatainak fölhasználásával vázlatos képet adjunk arról a munkáról, amelyet a nagyközönség csak a moziképekről ismer.

Az író, a színész, a rendező, a diszletező, az építész, a világítási és kémiai technika és a legkülönbözőbb szakmabeli munkások rendkívül bonyolult együttműködésének eredményéről van itt szó. A művészi és mesterségbeli elgondolások és munkálatok tökéletes kooperációjának eredménye a jó film.

A filmváros.

Ahogy a gyár felé közeledünk, már messziről szembetűnik a gyár műterme. Hatalmas üvegház, amelynek kupolája 18 méter magas. A műterem melletti épületekben öltözők, laboratóriumok, raktárak, műhelyek. A másik oldalon térség, amelyen kis alkalmi városka épült. Jókainak egy novelláját veszik éppen filmre, annak „diszletei” ez a „városka”. A mozi nem megy el Olaszországba, ahol egy kis kikötővárosban játszódik le a darab, hanem alkalomszerűen itt építik föl azokat a részleteket, amelyekre a fölvételnél szükség van. Mint a színpadi diszletek, a házak itt is csak a „közönség”, a mozifölvéző-gép felé néző részükben épültek ki, de ahogy bejárjuk a girbe-görbe, rosszul kövezett, gödrös, szűk utcákat, a kis olasz kikötőváros teljes illúzióját kapjuk. Amint hogy nem mennek el a színészek és az egész bonyolult apparátus nem megy el Egyiptomba vagy Indiába, hogy ottani képeket fölvegyen. Minderről a filmgyár a maga környezetében gondoskodik. De ez másként nem is lehet, mert sok-sok filmet kell elhasználni, amíg az összes fölvételek jól sikerülnek és ha egy-egy részlet elromlik, bajos lenne újra visszamenni Indiába vagy Egyiptomba pótlás végett. A városka házai élénk színűek. Megtudjuk, hogy ez nem a szemünk,

Budapestre vonatkozó újságcikk

Szerző: *Sz. S.*

Cím: *A filmvárosban*

Népszava

23. 10. 4.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

791.45

Hely

Idő

„1923”

Személy

hanem a mozifölvéző-gép „látásának” megfelelő. Egymás mellett van egy piros-sárga és egy kékszinű ház. A mozi „szemével” nézve a kékszinű ház, mint fehér színű kerül a mozi-publikum elé, a piros-sárga, mint sötétszinű. Általában a mozivilágban a színeket nem úgy válogatják össze, mint a rendes színpadon, hanem a film fényérzékenységeinek megfelelően. Látunk másik két házat egymás mellett. Mind a kettő zöld színű. De ha jól szemügyre vesz-

szük, az egyik sötétebb és ennek célja az, hogy körvonalait a film élesebben fölfoghassa. Megtudjuk azt is, hogy az utca szándékosan girbe-görbe, mert így rövidebb utca építésével is megadhatják az utca illúzióját. Viszont, hogy ne lássék tulságosan rövidnek az utca, a fölvételt nagyon rövid gyújtótávolságu lencsével végzik, ami által a távlatok megnyulnak.

A műterem.

A hatalmas üvegházról már említést tettünk. Közelről bontakoznak ki igazán hatalmas méretei. Az üvegház, amelyben „belső” fölvételek készülnek — éppen valami grófi hall és mellette egy kocsmái szoba berendezése látható —, 34 méter hosszú és 20 méter széles. Kisérőnk elmondja, hogy a különben még a háború elején épült üvegház ma már túlhaladott a filmtechnikában. Az üvegfalak a fényhatást csökkentik és a mesterséges fényre kell támaszkodni, amely kémiai erejével magánál a napfénynél is hatásosabbá tehető. Eppen ezért az üvegházakban fekete leplekkel védekeznek a külső fényhatás ellen. Amerikában és Angliában óriási, szilárd épületekben végzik ma már a belső fölvételeket. Fölvételt is láttunk. Vendrey, mint urasági inas, két „szobalány” jelentkezik a grófi hallban. A színhely előtt különböző lámpák. A szinte vakító kék fényt árasztó higanylámpa, amelyben, légritkított térben, higanygőzök világítanak. Ugy mondja a kezelő munkás, hogy ezzel misztikus fényt szoktak árasztani, így lebujszogatják a világitottak meg vele. A Weinert-lámpák melegebb fehér fényt, a Jupiter-lámpák szétszórt, hidegebb fehér fényt árasztanak. Az üvegház

magas korridorjáról pedig reflektorok tekintenek lefelé. A főrendező jeit ad, a lámpák kigyulnak és a színhelyet éles világítás tölti be. A tárgyak vonalai megélesednek. Az erős fény azért kell, hogy a fényképlemeznel sokkal kevésbé érzékeny film a finomabb árnyalatokat is fölvehesse. A főrendező az ezidő szerint leg-tökéletesebb gép, a Bell and Hooven fölvéző-gép mellett áll. A jelenet megkezdődik. Vendrey és a két „szobalány” az emeleti folyosón át lejönnek a lépcsőn és látjuk, hogy az öreg valami titkot akar elmesélni. Lent aztán suttognak, majd a lányok elmennek és Vendrey fohász-kodó mozdulatot tesz. Arcuk éles színekkel kifestve, hogy a kis filmkockán a részletek élesebben kijöjjenek. Először „próba”. Utána többször megismétlik ezt az önmagában semmitmondónak látszó jelenetet, pedig lehet, hogy amikor az egész drámát összeragasztják, éppen ezen a jeleneten fordul meg a darab. Egy perc alatt 18–20 méter film pörög át a gép lencséje mögött. A moziban, tudjuk, gyorsab-

ban pörgetik, itt percenként 24—28 méter átlagos sebességig is hajszolják. Egyébként 2—3 rövid jelenet kedvéért új és új diszletet — természet, mulatóhelyet, szobát, lebujt — készítenek egyik napról a másikra. Megemlíthetjük itt azt is, hogy az ugynevezett éjszakai fölvételek is a legteljesebb napfényben készülnek, amikor a fényellentétek a legélesebbek. Csakhogy az éjszakai filmek pozitív kópiáit — kékszínnel megfestik. A műterem melletti udvaron egyébként egy 110 centiméter átmérőjű óriás-reflektort is láttunk.

A filmkészítés technikája.

Amint említettük, az üzem egyik része a laboratórium. Az üzem a nyers filmet, amelynek celluloidanyagában fényérzékeny bróm-ezüst van, Angliából kapja. A filmszalag ismeretes oldallyukacsosozását, perforálását már itt végzi egy automatikus gép, persze sötétben, illetve piros világítás mellett éspedig napi 5000 méter filmet perforál. Az így előkészített filmmel történik a fölvétel. A fölvétel után a filmszalag az „előhívóba“ kerül, ahol 25—30 percen át kádakban a képet előhívják. Innen kerül a film a „mosóba“, ahol vizsugarak hatásának teszik ki $\frac{1}{2}$ —1 órán át a filmet és nagyon alaposan kimossák. Ez a mosás fontos, mert ha ezüstszemcséket hagynak a filmen, a szemcsék a lepedőn már kétszázszorosan nagyítva jelentkeznek. Innen, ha kell, átmegy a film a „festő“-be. Utána a szárítóba, ahol hatalmas motolákra csavarják föl és ezeket a „dob“-okat villamosáram forgatja. A szárítás 20—25 percig történik. Ha erőltetik a dolgot, a fölvételtől számított 2 órán belül a filmet le is lehet játszani. A szárítóból egyébként a film a ragasztóba kerül, ahol az egyes jeleneteket a rendezői utasításnak megfelelően összeragasztják. A kész filmet ellenőrzik vetítőkamara segítségével. Megtörténik, hogy a rendező ilyenkor kifogásol egyes részleteket. Ezeket kihagyják, avagy új jeleneteket iktatnak be. A fölírásokat külön vetítőkészülékben veszik filmre. Minden sorhoz 1 méter filmet használnak föl. Ez a készülék is rendkívül érdekes. Messze vezetne, ha részletesen leírnók az asztalos-, lakatos-, villanyszerelő-, nyomdai, szabó-, fodrász-, kárpitos- és festőműhelyeket. A diszlet- és kellékraktárt, amelybe a rendezői fantázia a legváltozatosabb „butorok“, „épületrészek“, „szobrok“, „vázák“ és egyebek megjelenítéseit halmozta föl.

Elmondták nekünk, hogy nemrég amerikai szakértők jártak itt, akik Budapestet a leg-tökéletesebb filmipari városnak mondották. A nap fénye miatt itt márciustól októberig lehet a szabadban fölvételeket készíteni. A fővárosi víz mosás céljaira nagyon alkalmas. A természeti szépségek is a legváltozatosabbak és a közelben vannak. A filmváros-hoz tehát van immár filmgyár is. Nem ártana, ha azt a sok selejtes, csillogó, de tartalmatlan, sőt egyenesen tömegbutításra alkalmas filmet, amivel mostanában nem egy helyen a publikumot traktálják, végre-valahára kiszorítaná a valóban irodalmi film.